

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

# PŘEHLED VÝZKUMŮ

## 45

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-64-8

BRNO 2004

3001-

9395458

# PŘEHLED VÝZKUMŮ 45

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno  
Královopolská 147, 612 00 Brno  
E-mail: infor@iabrno.cz
- Odpovědný redaktor: doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Ing. Petr Škrdla, PhD., Mgr. Balázs Komoróczy, PhDr. Lubomír Šebela, CSc.,  
PhDr. Rudolf Procházka, CSc., PhDr. Jiří Doležel, Dana Gregorová, Alice Del  
Maschio
- Na titulním listě: Jeskyně Švédův stůl. Foto Jiří A. Svoboda
- Tisk: Bekros
- Náklad: 400 ks

© 2004 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

zbytku dosud nedotčené plochy, kde se do budoucna uvažuje o výstavbě podzemních garáží.

*Miroslav Šmíd, ÚAPP Brno*

## Resumé

Prostějov (Bez. Prostějov), Str. Dukelská brána. Spätmittelalter. Kulturschicht. Rettungsgrabung

## PŘÁSLAVICE (okr. Olomouc)

Kaple sv. Rocha. Novověk – 18. stol. Záchraný výzkum.

Dne 10. 6. 2003 byl po telefonickém vyznění amatérského archeologa Albína Doležela proveden výjezd pracovníků Archeologického centra Olomouc k nálezu mincí ze základového kamene barokní kapličky sv. Rocha v Přáslavicích. Ve vytesané čtvercové zahloubenině byla nalezena zkorodovaná pocínovaná plechová schránka s 8 mincemi. Na čelní straně kvádrů byl v kartuši vytesán letopočet 1767, který se shoduje se založením kaple.

Mince obsažené ve schránce určila Mgr. V. Michnová z Vlastivědného muzea Olomouc: 1. třikrejcar, 1765, b. zn. mincovna Praha, mincmistr P. Erdmann; 2. krejcar, 1762, zn. nečit., pravděpodobně mincovna Praha; 3. grešle, 1765, b. zn. mincovna Praha; 4. grešle, 1761, b. zn. pravděpodobně mincovna Praha (?); 5. fenik, 1765 mincovna Vídeň; 6. fenik, asi 1765 (náledek na poslední číslici, vypadá jako 1766, ale nemohlo být raženo v tomto roce) mincovna Vídeň; 7. půlkrejcar, b. letopočet mincovna Vídeň; 8. 20 krejcar, 1767 mincovna Vídeň, mincmistr Johann Augustin Cronberg.

*Marek Kalábek, AC Olomouc*

## Resumé

Přáslavice (Bez. Olomouc), Innenbereich der Gemeinde – St. Rochuskapelle. Neuzeit – 1767. Siedlung. Münzfunde asu der 2. Hälfte des 18. Jh. Rettungsgrabung.

## PŘEDKLÁŠTEŘÍ (okr. Brno-venkov).

„Porta coeli“. Novověk. Klášter. Záchraný výzkum.

V průběhu měsíců září a říjen roku 2003 byl proveden záchraný archeologický výzkum uvnitř ženského cisterciáckého kláštera Porta coeli v Předklášteří při realizaci II. etapy projektu odvedení srážkových vod od jižní strany farního kostela Nanebevzetí Panny Marie a rekonstrukce stávající dešťové kanalizace.

Průběh nového odvodňovacího systému byl plánován s ohledem na stojící budovy i dosud známé archeologické objekty (kaple sv. Kateřiny u severovýchodního rohu někdejšího probošství). Páteří zůstalo koryto bývalého náhonu, odkud byla dešťová kanalizace vedena v I. etapě okolo novogotické kaple a západního průčelí farního kostela (Unger 2002). II. etapa pokračovala přibližně jihovýchodním směrem a kopírovala ve vzdálenosti cca 6-7 m jižní stranu kostela Nanebevzetí Panny Marie i sakristie a západní stěnu nové hovorny. Na centrální výkop široký 0,9 m a hluboký maximálně 1,5 m navazovaly užší rýhy pro jednotlivé dešťové svody. Trasa II. etapy dešťové kanalizace je na mapě ZM ČR 1:10 000, listu 24-32-

02, určena souřadnicemi 24:233, 30:233 a 31:230 mm od západní:jižní sekční čáry.

Již při kontrolních ručních výkopech, ověřujících křížení kanalizace s kabelem elektrického vedení, narazili dělníci v blízkosti jižního vstupu do farního kostela Nanebevzetí Panny Marie na lidské kosti. Jáma byla rozšířena severním směrem o čtverec 0,8 x 0,8 m (sonda I/03), kde se pod asi 0,2 m silnou vrstvou navážek vyrýsoval ve sprašovém podloží roh pravoúhlého objektu s lidskými kosterními pozůstatky pravděpodobně dvou jedinců. Část kostí (z jedné osoby?) byla uložena v sekundární pozici, pod nimi se však nacházely odlišně zbarvené kosti spodních končetin v anatomické poloze, které navíc respektovaly tvar jámy.

Objekt se v důsledku dodnes viditelného snížení terénu západně a jižně od kostela při terénních pracích v letech 1940-1942 (Belcredi 1993, 321) nacházel velmi mělce pod současným povrchem. Stratigraficky nad ním byly zjištěny jen dvě novověké vrstvy – navážky se zbytky stavebního materiálu. Svrchní část zásypu jámy sice obsahovala ojedinělé zlomky novověké keramiky, avšak nelze jednoznačně vyloučit možnost, že se nálezy do objektu dostaly druhotně při úpravách terénu, zatímco starší vrstvy byly odstraněny.

Zvláštní jámy s pozůstatky více lidských jedinců se běžně objevují od středověku na okraji hřbitova u farních kostelů, kde sloužily namísto kostnice k pietnímu uložení kosterních zbytků pocházejících ze starších hrobů poškozených při stavebních úpravách nebo kopání nových hrobových jam. Nálezová situace v Předklášteří však takovému vysvětlení odporuje, neboť část kostí (včetně drobných kostí chodidla) byla uložena v anatomické poloze. Proto je nutné uvažovat o druhé formě důstojného uložení ostatků z narušených hrobů, kdy k vlastnímu pohřbu byly do hrobové jámy přidány ještě pozůstatky dalšího jedince/jedinců (Unger 2000, 336). Interpretaci zachyceného objektu jako hrobu potvrzuje i orientace pohřbeného jedince (Z-V) a umístění poblíž jižní stěny kostela.

Vlastní výkop kanalizace, který byl prováděn pomocí stavební mechanizace po jednotlivých úsecích vymezených šachtami, neporušil v části vedené podél jižní strany farního kostela žádné další archeologické struktury. Odlišná situace byla zaznamenána až před západní stěnou nové hovorny, kde byl zachycen obloukový pas z cihel. Jednalo se nejspíše o zbytek klenby blíže nedatovaného sklepa, zasahujícího mimo půdorys budovy.

*Michal Přichystal, ÚAPP Brno*

## Literatura

- Belcredi, L. 1993: Archeologický výzkum kaple svatě Kateřiny a areálu kláštera Porta coeli v Předklášteří u Tišnova, *Archaeologia historica* 18, 315-343.
- Unger, J. 2000: Pohřební ritus městského obyvatelstva 13. až 18. století v archeologických pramenech Moravy a Slezska, *Archaeologia historica* 25, 335-356.
- Unger, J. 2002: Předklášteří u Tišnova 2001. Klášter Porta coeli. Odvedení srážkových vod před klášterem, nálezo-ová zpráva č. j. 114/02 uložená v archivu Ústavu archeologické památkové péče v Brně.

## Resumé

Předklášteří (Bez. Brno-venkov), „Porta coeli“. Neuzeit. Kloster. Rettungsgrabung.

## PŘEROV (okr. Přerov)

Sokolovská ulice. Raný středověk. Ojedinelé nálezy. Povrchový sběr.

Při povrchovém průzkumu hromad výtěžené hlíny v ulici Sokolovská se podařilo na podzim 2003 shromáždit nepočetný soubor raně středověké keramiky (mladší doba hradištní). Kulturní vrstva však v samotném výkopu nebyla zaznamenána.

*Zdeněk Schenk, FF MU Brno*

## Resumé

Přerov (Bez. Přerov), Sokolovská Str. Frühmittelalter. Siedlung. Einzelfunde.

## PŘÍBRAM (okr. Brno-venkov)

Východní okraj obce. Raný a vrcholný středověk. Druhotné uložení. Povrchový průzkum.

Na plochem temeni táhlého, k východu klesajícího návrší 100-300 V obce jsme při sběru dne 7. 2. 2004 našli několik středověkých artefaktů (ZM 1:25 000, mapa 24-332 Mohelno, 416 mm od Z s.č., 5 mm od S s.č. Nadmořská výška se pohybuje mezi 405-410 m.

Při orientačním průzkumu jsme zjistili několik zlomků raně i vrcholně středověké keramiky. Tuhové střepy byly ojedinelé zdobené pásy radélka. Dva bikónické okraje doplňují tento malý soubor nálezu kuchyňské keramiky, datovatelné do pozdněhradištního období 1. poloviny 13. století. Další keramika je až z doby vrcholného středověku nejspíše ze 14.-16. století.

*Josef Kovář, Milan Vokáč, Martin Kuča, FF MU Brno*

## Resumé

Příbram (Bez. Brno-venkov), Innenbereich der Gemeinde. Früh-bis Spätmittelalter. Lese funde.

## RADUŇ (okr. Opava)

Zámek Raduň, parcela č. 688. Středověk (?) – novověk. Záchraný výzkum.

V návaznosti na projekt obnovy budovy oranžerie včetně jejích přílehlých prostor byly pro potřeby statického posouzení provedeny drobnější výkopové práce sondážního charakteru v místě stávající cihlové zidky oddělující oranžerii od zámecké zahrady. Po zjištění archeologické situace následoval záchraný výzkum, realizovaný dne 28. 3. 2002.

Pod nadzemním novověkým cihlovým zdívem bylo na úseku cca 20 m v pěti nespojitých výkopech registrováno základové kamenné zdivo, kladené na písčitou maltu. Dochovaná výška 1 m a šířka 0,9 svědčí o poměrně masivnosti kamenného zdiva.

Patrné změny v konfiguraci terénu pravděpodobně zapříčinily odstranění původních datovatelných vrstev, jediná svrchní vrstva nasedající přímo sprašové podloží obsahovala výlučně

recentní materiály. Původní funkci zdiva, jeho prostorové vymezení a časové zařazení nelze na základě zjištěných skutečností prozatím objasnit.

*Marek Kiecoň, NPÚ v Ostravě*

## Resumé

Raduň (Bez. Opava), Parz. N. 688. Mittelalter, Neuzeit. Rettungsgrabung.

## ROKYTNÁ (okr. Znojmo)

Intravilán obce. Doba mladohradištní – středověk. Hradisko, středověká vesnice. Záchraný výzkum.

V listopadu a prosinci 2000 a v březnu a dubnu 2001 proběhl ve dvou etapách záchraný archeologický výzkum v obci Rokytňá, která je místní částí Moravského Krumlova. V první etapě, v roce 2000, byla sledována trasa STL plynovodního přivaděče Moravský Krumlov – Rokytňá, kde se nepodařilo nalézt doklady pravěkého osídlení. Významné poznatky však přinesla druhá etapa vlastní plynofikace obce Rokytňá v roce 2001. Hradisko se nachází na výrazné ostrožně, na pravobřeží stejnojmenné řeky. Tvoří ho jednak akropole v poloze „Velké Hradiska“ blíže opyše ostrohu, jednak rozsáhlé předhradí v prostoru dnešní obce. Koncentraci předhradního osídlení lze doložit zejména v trati zvané „Malé hradiska“, ležící v pásmu jižně příčné fortifikace dělící obě hlavní části lokality. Podloží předhradí tvoří jílovitá spraš. Nadmořská výška činí 240-260 m. Archeologické nálezy pocházejí z prostoru současné obce. Jejich výskyt můžeme na ZM ČR 24-33-20 v měřítku 1:10 000 vymezit trojúhelníkovou plochou s body 413 mm od západní sekční čáry : 76 mm od jižní sekční čáry; 424 mm: 54 mm, 433 mm : 88 mm. Výzkum se soustředil na ovzorkování a dokumentaci zjištěných situací. Vzhledem k tomu, že výkopy probíhaly v místech komunikací, chodníků a předzahradek, nebylo možné provést odkryv ani menšího rozsahu. Přesto se podařilo získat ojedinelý soubor archeologických nálezu.

První a nejpočetnější skupinou objektů (cca 20) byly různé typy jam z přelomu 10./11. století až po polovinu 12. století, kdy v tomto prostoru existovalo známé hradisko, zkoumané především B. Novotným, R. Procházkou a dalšími badateli. Bylo součástí tzv. hradské soustavy na rozhraní znojemského a brněnského údělu. Ojedinelé keramické nálezy pocházejí také z průběhu eneolitu, doby bronzové a období Velké Moravy. Keramika ze středohradištního období se od mladší liší zlomkovitostí a opotřebenými lomy. Za nejdůležitější lze pokládat objev nového příkopu (označen jako jáma 506, 513 a 529), který probíhal ve směru V-Z na S straně románského kostela v Rokytňě. Jedná se o nově zjištěnou fortifikaci ověřenou na třech místech, která dělila prostor předhradí na 2 poloviny a v podstatě oddělovala prostor s místním názvem „Malé hradiska“ od vnějšího předhradí. Z příkopu se pak – tak jako i z ostatních objektů – podařilo získat poměrně početný keramický materiál a další nálezy. Za unikátní lze považovat soubor 5 šestibokých dlaždic s reliéfy (obr. 41. – ryba, gryf, orlice), které jsou velmi zachovalé a patří k nejvýznamnějším objevům z tohoto období vůbec. Z horní části příkopu pochází několik zlomků trojúhelníkových a čtvercových hladkých nebo